

774

ATHUGUN Á SANDVATNI 1991

Sigurður Már Einarsson

Borgarnesi, september 1991 VMST-V/91023X

INNGANGUR

Að beiðni landeigenda fór fram rannsókn á fiskstofni Sandvatns í Reykholtsdal. Markmiðið með athuguninni var að kanna vatnið með tilliti til tegunda og ástands stofnsins og ráðleggja um nýtingu þess og ræktun í kjölfar rannsóknar. Engar rannsóknir hafa áður verið gerðar á vatninu. Vatnið er lítillega nýtt með netum, en veiði verið tiltölulega lítil.

STADHÆTTIR

Vatnið er staðsett í sunnanverðum Reykholtsdal við Steindórsstaðaöxl. Vatnið liggur í 290 m hæð yfir sjávarmáli. Írennsli er í vatnið úr flóum umhverfis vatnið, en útfall er í norðausturhorni þess um þverlæk sem fellur í Rauðsgil, þverá Reykjadalssá. Stærð vatnsins er áætlu 0,22 km² eða 22 hektarar. Lítil tjörn er vestan vatnsins án samgangs við Sandvatn. Mesta breidd þess er um 400 m, en mesta lengd þess um 700 m.

ADFERDIR

Netaröð með mismunandi möskvastærð var lögð í vatnið 19 ágúst 1991. Slik netaröð á að gefa góða hugmynd um fisk í vatninu á bilinu 18 - 45 sm. Netin voru aðeins látin liggja í um 2 klst vegna tímaskorts. Aflí var lengdarmeldur, sýni tekin af kvörnum og hreistri til aldursgreininga, kyn og kynþroskastig greint. Fæða var athuguð í mögum óg magn sníkjudýra áætlað.

NIÐURSTÖDUR

Töluverð íferð var í netin og veiddust alls 6 fiskar allt bleikjur, en urriði virðist ekki vera til staðar í vatninu. Stærð fiskanna var á bilinu 17 - 38 sm.

Aldur fiskanna var á bilinu 2 - 5 ár. Þetta er vísbending góðan vöxt (Mynd 1), en æskilegt hefði verið að sýni fengjust af mun fleiri fiskum.

Kynþroski var byrjaður hjá fiskum á fjórða ári og virðast bleikjurnar verða kynþroska um 30 sm lengd.

Fæða í mögum var eingöngu hornsíli á þessum tíma, en fæðuval er breytilegt eftir árstíma.

ALYKTANIR

Vöxtur bleikjunnar bendir til að vatnið sé litillega vansetið og er líklegt að vatnið geti borið meira fiskmagn en nú er í því. Hjá vötnum sem eru rétt setin er eðlilegur afrakstur af fiski sem svarar til 5 - 10 kg per hektara eða á bilinu 100-200 kg af fiski yfir árið í Sandvatni. Líklegt er að vansetning bleikju í vatninu stafi af lélegum hrygningarskilyrðum fyrir bleikjuna. Bleikja í vötnum hrygnir yfirleitt á malarbotni við ströndina, en mjög lítið virðist vera um möl í vatninu. Bleikjan hrygnir líka í straumvatni og er líklegast að bleikjan í vatninu hrygni mest í þverlæknum og seiðin gangi þaðan inn í vatnið.

RADLEGGINGAR

Landeigendur höfðu nokkurn áhuga á að hækka yfirborð vatnsins með stíflu við útfall vatnsins. A þessu stigi er óráðlegt að fara í slíka framkvæmd. Með slíkri stíflugerð væri samgangur rofinn við hrygningarstöðvar í þverlæknum, en líkur eru á að þar séu aðalhrygningarstöðvar bleikjunnar í vatninu. Bleikjan kæmist reyndar niður í lækinn á eftir en seiðin kæmust sennilega ekki upp aftur og þar með væri nýliðun inn í vatnið hindruð.

Vatnið hefur gefið mjög lítið af fiski af sér hingað til, en sá fiskur sem hefur veiðst hefur verið mjög stór. Við skoðun á þeim netum sem notuð hafa verið við veiðarnar kom í ljós að möskvi þeirra var á bilinu 40 - 45 mm. Net eru mjög veljandi veiðarfæri og þessi möskvastærð veiðir mest 40 - 45 sm fisk. Því er ljóst að eingöngu stærsti fiskurinn í vatninu hefur verið veiddur hingað til. Hins vegar er bleikjan í vatninu kynþroska eða a.m.k. hluti hennar við um 30 sm stærð. Því er mælt með því að keypt verði smærri net og veitt líka með möskvastærðum 28 - 35 mm. Við þetta myndi veiðast smærri fiskur, en um leið ætti afrakstur af vatninu að aukast verulega.

Vöxtur bleikjunnar er það góður að líklegt er að vatnið poli meiri ásetning en nú er. Því er mælt með því að bleikju-seiðum verði sleppt í vatnið ca 150 - 200 seiði. Þetta ætti að geta aukið afrakstur vatnsins nokkuð. Æskilegt er að seiðin yrðu merkt t.d. með klippingu kviðugga og geta þá landeigendur fylgst með árangri sleppinganna.

Nýting vatnsins er nú nær eingöngu með netaveiðum. Erfitt er að komast að vatninu nema á fjallabílum. Ef slóði væri lagfærður að vatninu væri möguleiki á að selja stangveiðileyfi í vatnið og fá þannig tekjur af því, ef áhugi á því er fyrir hendi.

MYND 1: Vöxtur bleikju í Sandvatni.

Sandvatn Bleikja

